

DECIZIE

30 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Dumitru Visternicean, Galina Stratulat
Dumitru Mardari, Nicolae Craiu

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Wetrade Agro”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Ran-Agro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Wetrade Agro” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și penalității,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Ran-Agro”, casată hotărârea Judecătoria Drochia, sediul Central din 31 martie 2017 și emisă o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă

La 08 iunie 2016, SRL „Ran-Agro” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Wetrade Agro” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și penalității.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 07 septembrie 2015 a încheiat în calitate de prestator cu SRL „Wetrade Agro” – beneficiar, contractul nr. CH-036 privind prestarea serviciilor agricole de recoltare. În baza contractului dat a prestat pârâtei servicii de recoltare a soiei în sumă de 521 052 de lei și a florii soarelui în sumă de 112 026 de lei. De asemenea, la 26 octombrie 2015 părțile au încheiat și contractul nr. WTA/RA/15 privind prestarea serviciilor agricole de arat, în baza căruia a prestat pârâtei SRL „Wetrade Agro” servicii agricole în sumă de 31 200 de lei.

Invocă SRL „Ran-Agro” că efectuarea serviciilor nominalizate se confirmă prin factura fiscală nr. JJ 253 9042 din 01 decembrie 2015 și 6 acte de îndeplinire a lucrărilor din aceeași dată.

Declară reclamanta că potrivit clauzelor contractului de prestare a serviciilor nr. CH-036 din 07 septembrie 2015, plata pentru serviciile prestate urma a fi efectuată de către SRL „Wetrade Agro” în termen de 25 de zile din data semnării actelor de îndeplinire a lucrărilor și a facturii fiscale. Iar conform contractului de prestare a serviciilor nr. WAT/RA/15 din 26 octombrie 2015, plata urma a fi efectuată în termen de 30 de zile din data semnării actelor de îndeplinire a lucrărilor și a facturii fiscale.

Menționează SRL „Ran-Agro” că în termenul stabilit în contracte, pârâta nu și-a executat integral obligația de plată pentru serviciile prestate, achitând până la data de 31 decembrie 2015 doar suma de 100 000 de lei. În consecință, a expediat în adresa SRL „Wetrade Agro” pretențiile nr. 01 din 18 ianuarie 2016, nr. 06 din 09 februarie 2016 și nr. 09 din 10 martie 2016, solicitând achitarea datoriei în sumă de 564 278 de lei, precum și a penalităților pentru perioada de întârziere. Abia la 07 aprilie 2016, pârâta a achitat integral datoria în sumă de 564 278 de lei, fără însă a achita penalitatea și dobânda de întârziere.

Susține reclamanta că potrivit pct. 7.5 din contractul nr. CH-036 din 07 septembrie 2015, părțile au stabilit clauza penală în mărime de 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere a plății pentru serviciile prestate, iar pct. 7.1 din contractul nr. WAT/RA/15 din 26 octombrie 2015 prevede o clauză penală în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere. Astfel, pentru neexecutarea în termen a clauzelor contractului din 07 septembrie 2015, SRL „Wetrade Agro” urmează să achite pentru perioada de întârziere 27 decembrie 2015 – 07 aprilie 2016 penalitatea în sumă de 277 535,17 de lei, iar pentru contractul din 26 octombrie 2015 – 3057,60 de lei (31 decembrie 2015 – 07 aprilie 2016). Totodată, pârâta necesită să achite și dobânda de întârziere conform art. 619 alin. (2) Cod civil în mărime de 44590,70 de lei pentru 103 de zile de întârziere (27 decembrie 2015 – 07 aprilie 2016).

Solicită SRL „Ran-Agro” încasarea din contul SRL „Wetrade Agro” dobânzii de întârziere în sumă de 44 590,70 de lei, penalității în sumă de 280,592,77 de lei, taxei de stat – 9755,50 de lei și cheltuielilor de asistență juridică – 5000 de lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Drochia (sediul Central) din 31 martie 2017, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. S-a încasat din contul SRL „Ran-Agro” în beneficiul SRL „Wetrade Agro” suma de 2500 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, a fost admis apelul declarat de SRL „Ran-Agro”, casată hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Central din 31 martie 2017 și pronunțată o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii. S-a încasat din contul SRL „Wetrade Agro” în beneficiul SRL „Ran-Agro” suma de 42637,26 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, 280592,77 de lei – penalitate, 16877,24 de lei – taxă de stat și 5000 de lei - cheltuieli de asistență juridică.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 23 ianuarie 2018, s-a corectat greșeala strecurată în decizia din 14 noiembrie 2017 prin indicarea în locul sumei de 280592,77 de lei suma corectă de 271931,16 lei.

La 05 martie 2018, SRL „Wetrade Agro” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 și menținerea hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul Central din 31 martie 2017.

În susținerea recursului, recurenta a invocat interpretarea în mod eronat a legii de către instanța de apel.

Consideră SRL „Wetrade Agro” că este neîntemeiată concluzia instanței de apel cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, deoarece în somațiile expediate intimata-reclamantă SRL „Ran-Agro” nu a solicitat achitarea dobânzii de întârziere, ci doar a datoriei și penalității.

Indică recurenta că penalitatea conform contractului nr. CH-036 din 07 septembrie 2015, constituia 0,01 % pentru fiecare zi de întârziere, modificările în contract fiind

operate unilateral de către SRL „Ran-Agro” și fără a fi negociate cu beneficiarul, cu aplicarea doar a ștampilei intimitei-reclamante, penalitatea indicată fiind disproporționat de mare.

Declară SRL „Wetrade Agro” că la 07 aprilie 2016 a achitat integral datoria de bază în sumă de 564 278 lei, iar la 14 aprilie 2016 a achitat penalitatea în sumă de 8661,61 lei, calculată în mărime de 0,01 % pentru fiecare zi de întârziere (contractul nr. CH-036 din 07 septembrie 2015) și 0,1 % (contractul nr. WTA/RA/15 din 26 octombrie 2015).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 redactată integral, a fost expediată în adresa SRL „Wetrade Agro” la 05 ianuarie 2018 (f.d. 142) și a fost recepționată la 15 ianuarie 2018, fapt confirmat prin semnătura pe avizul de recepție (f.d. 144).

În circumstanțele relevate, recursul declarat de SRL „Wetrade Agro” la 05 martie 2018, se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

La 21 martie 2018, în adresa SRL „Ran-Agro” a fost expediată copia recursului declarat de SRL „Wetrade Agro”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimata nu și-a valorificat acest drept și nu a depus referință.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 mai 2018, recursul declarat de SRL „Wetrade Agro” a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel în partea încasării penalității, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii și modificată decizia instanței de apel în partea încasării taxei de stat și cheltuielilor de asistență juridică prin micșorarea cuantumului sumelor acestora, în rest, decizia instanței de apel de menținut, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 619 alin. (1) și (2) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Potrivit art. 624 alin. (1) și (3) Cod civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun. Clauza penală poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate.

Iar art. 630 alin. (1) Cod civil stipulează că în cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari. La reducerea clauzei penale, trebuie să se țină cont nu

numai de interesele patrimoniale, ci și de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 07 septembrie 2015, SRL „Ran-Agro” în calitate de prestator a încheiat cu SRL „Wetrade Agro” – beneficiar, contractul nr. CH-036 privind prestarea serviciilor agricole de recoltare (f.d. 6-8).

În baza contractului dat, SRL „Ran-Agro” a prestat beneficiarului servicii de recoltare a soiei în sumă de 521 052 de lei și a flozii soarelui în sumă de 112 026 de lei.

De asemenea, la 26 octombrie 2015 părțile au încheiat și contractul nr. WTA/RA/15 privind prestarea serviciilor agricole de arat, în baza căruia SRL „Ran-Agro” a prestat pârâtei SRL „Wetrade Agro” servicii agricole în sumă de 31 200 de lei (f.d. 9-10).

Efectuarea serviciilor nominalizate conform contractelor nr. CH-036 și nr. WTA/RA/15, se confirmă prin factura fiscală nr. JJ 2539042 din 01 decembrie 2015 și 6 acte de îndeplinire a lucrărilor din aceeași dată (f.d. 11-19).

Potrivit pct. 3.1 din contractul de prestare a serviciilor nr. CH-036 din 07 septembrie 2015, beneficiarul achită plata pentru serviciile prestate în termen de 25 de zile din data semnării actelor de îndeplinire a lucrărilor și a facturii fiscale.

Iar conform pct. 3.1 din contractul de prestare a serviciilor nr. WAT/RA/15 din 26 octombrie 2015, beneficiarul achită plata pentru serviciile prestate în termen de 30 de zile din data semnării actelor de îndeplinire a lucrărilor și a facturii fiscale.

Totodată, potrivit pct. 7.5 din contractul nr. CH-036 din 07 septembrie 2015, părțile au stabilit clauza penală în mărime de 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere a plății pentru serviciile prestate, iar pct. 7.1 din contractul nr. WAT/RA/15 din 26 octombrie 2015 prevede o clauză penală în mărime de 0,1 % pentru fiecare zi de întârziere.

Se reține că inițial în pct. 7.5 din contractul nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 era stipulată clauza penală de 0,01 %, care însă ulterior a fost modificată cu stiloul până la 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere, fiind aplicată ștampila SRL „Ran-Agro” în dreptul acestei rectificări.

Astfel, având în vedere faptul că actele de îndeplinire a lucrărilor și factura fiscală au fost semnate la 01 decembrie 2015, termenul de achitare a plății pentru serviciile prestate conform contractului nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 a expirat la data de 26 decembrie 2015, iar conform contractului nr. WAT/RA/15 din 26 octombrie 2015 – 31 decembrie 2015.

Însă în termenul stabilit, SRL „Wetrade Agro” nu și-a executat integral obligația de plată, achitând până la data de 31 decembrie 2015 doar suma de 100 000 de lei potrivit ordinului de plată nr. 1791, în contul stingerii datoriei conform contractului nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 (f.d. 26).

Ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor de plată, SRL „Ran-Agro” a expediat în adresa SRL „Wetrade Agro” pretențiile nr. 01 din 18 ianuarie 2016, nr. 06 din 09 februarie 2016 și nr. 09 din 10 martie 2016, prin care a solicitat achitarea datoriei în sumă totală de 564 278 de lei, precum și a penalității pentru perioada de întârziere (f.d. 20-23).

La 07 aprilie 2016 pârâta a achitat integral datoria în sumă de 564 278 de lei, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 326 (f.d. 25), precum și suma de 8661,61 de lei cu titlu de penalitate, conform ordinului de plată nr. 478 din 14 aprilie 2016 (f.d. 53).

În consecință, la 08 iunie 2016 SRL „Ran-Agro” a înaintat prezenta acțiune împotriva SRL „Wetrade Agro”, solicitând încasarea din contul ultimei pentru perioada de întârziere 27 decembrie 2015 – 07 aprilie 2016 a dobânzii de întârziere în sumă de 44 590,70 de lei, penalității în sumă de 280,592,77 de lei, taxei de stat – 9755,50 de lei și cheltuielilor de asistență juridică – 5000 de lei.

Prima instanță a conchis că acțiunea este neîntemeiată, invocând că pârâta SRL „Wetrade Agro” și-a executat obligațiile contractuale și a achitat integral la 07 aprilie 2016 datoria de bază în sumă de 564 278 de lei, precum și penalitatea în sumă de 8661,61 de lei conform ordinului de plată nr. 478 din 14 aprilie 2016. Totodată, instanța de judecată a considerat neîntemeiat argumentul reclamantei SRL „Ran-Agro” precum că penalitatea conform pct. 7.5 din contractul nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 ar constitui 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere, deoarece părțile inițial au stabilit la încheierea contractului penalitate în mărime de 0,01 %, însă ulterior mărimea acesteia a fost majorată unilateral de către reclamantă, prin ștergerea mărimii inițiale și modificarea acesteia cu stiloul și aplicarea doar a ștampilei ultimei.

Instanța de apel însă a casat hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Central din 31 martie 2017 și a pronunțat o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii, concluzionând că SRL „Wetrade Agro” nu a executat în termen obligația de plată pentru serviciile prestate în baza contractelor nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 și nr. WAT/RA/15 din 26 octombrie 2015 și respectiv, necesită să achite dobândă de întârziere în sumă 42637,26 lei pentru perioada de 27 decembrie 2015 – 07 aprilie 2016.

La fel, Curtea de Apel Bălți a conchis că pretenția reclamantei SRL „Ran-Agro” cu privire la încasarea penalității în mărime de 0,5 % conform contractului nr. CH-036 este întemeiată, or, intimatul-pârât SRL „Wetrade Agro” a dispus de o copie a contractului cu modificările operate la pct. 7.5, însă până la înaintarea acțiunii nu a obiectat împotriva majorării clauzei penale, fapt ce denotă că a acceptat aceste modificări. Prin urmare, SRL „Wetrade Agro” urmează să achite penalitate în sumă de 271931,16 de lei, având în vedere faptul că la 14 aprilie 2016 a achitat o parte din aceasta în mărime de 8661,61 de lei.

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel în mod just a conchis asupra încasării din contul recurente-pârâte SRL „Wetrade Agro” a dobânzii de întârziere, având în vedere că aceasta a omis să achite în termenele prevăzute de contracte sumele datorate.

Astfel, Curtea de Apel Bălți corect a determinat încasarea sumei de 42637,26 de lei pentru perioada de 27 decembrie 2015 – 07 aprilie 2016 conform art. 619 alin. (2) Cod civil.

Nu poate fi reținut argumentul recurente SRL „Wetrade Agro” precum că în somațiile expediate intimata-reclamantă SRL „Ran-Agro” nu a solicitat achitarea dobânzii de întârziere, ci doar a datoriei și penalității, deoarece art. 617 alin. (2) lit. b) Cod civil prevede expres că nu este necesară somație în cazul în care înaintea executării obligației trebuie să aibă loc un eveniment, iar perioada pentru executarea obligației este stabilită astfel încât poate fi calculată calendaristic de la producerea evenimentului, la caz părțile stabilind că plata pentru serviciile prestate urmează a fi achitată în termen de

25 de zile și respectiv, 30 de zile, din data semnării actelor de îndeplinire a lucrărilor și a facturii fiscale.

Referitor la încasarea penalității, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel întemeiat a respins argumentul recurente-pârâte SRL „Wetrade Agro” precum că nu a cunoscut despre modificarea mărimii clauzei penale conform contractului nr. CH-036 din 07 septembrie 2015, în condițiile în care ultima a dispus de o copie a contractului cu modificările operate la pct. 7.5 și până la înaintarea acțiunii nu a obiectat împotriva majorării clauzei penale, fapt ce denotă că a acceptat aceste modificări.

Însă instanța de recurs constată că mărimea penalității prevăzută în contractul de prestare a serviciilor nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 – 0,5 % pentru fiecare zi de întârziere, este disproporționat de mare și conform art. 630 alin. (1) Cod civil este necesar de a fi redusă, luându-se în considerare toate împrejurările speței și contestarea mărimii acesteia de către recurentă.

Ca excepție, prevederile art. 630 Cod civil permit instanței de judecată să micșoreze clauza penală, atunci când aceasta este disproporționat de mare în raport cu prejudiciile real suportate de către creditor. Această prerogativă este prevăzută de către legiuitor în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuzive conținute în contracte, și respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor civile conform art. 9 Cod civil.

În speță, la aprecierea disproporționalității clauzei penale, instanța de recurs a luat în considerare următoarele împrejurări: necâtând la faptul că plata pentru serviciile prestate în baza contractului nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 este considerabilă – 633 078 de lei, durata neexecutării obligației de către recurenta-pârâtă SRL „Wetrade Agro” nu a fost atât de mare, ultima achitând în 5 zile 100 000 de lei și în 3 luni restul sumei de 533 078 de lei, iar procentul clauzei penale prevăzut în contractul nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 este excesiv de înalt comparativ cu procentul practicat de obicei în alte contracte de același gen, precum și comparativ cu clauza penală stipulată în contractul nr. WTA/RA/15 din 26 octombrie 2015 – 0,1 %.

Art. 630 Cod civil nu stabilește limita minimă până la care poate fi micșorată clauza penală, însă reieșind din sensul acestui articol se poate de conchis că clauza penală poate fi micșorată până când ea va înceta să fie „disproporționat de mare”.

Prin urmare, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, luând în considerare împrejurările constatate, ajunge la concluzia reducerii penalității conform contractului nr. CH-036 din 07 septembrie 2015 până la mărimea de 0,01 % pentru fiecare zi de întârziere, iar clauza penală de 0,1 % prevăzută în contractul nr. WTA/RA/15 din 26 octombrie 2015, instanța de recurs o consideră rezonabilă și proporțională sumei datorate - 31 200 de lei.

Astfel, penalitatea pentru neexecutarea în termen a ambelor contracte constituie în total 8661,61 de lei, sumă ce a fost achitată de către SRL „Wetrade Agro” la 14 aprilie 2016, potrivit ordinului de plată nr. 478 din aceeași dată.

Date fiind cele relevate, instanța de recurs consideră că decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 necesită a fi casată în partea încasării penalității, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată și respectiv a fi modificată, proporțional părții admise din acțiune, în partea încasării taxei de stat și cheltuielilor de asistență juridică prin micșorarea cuantumului sumelor

acestora de la 16877,24 de lei până la 2238,44 de lei și de la 5000 de lei până la 2000 de lei, în rest, în partea încasării dobânzii de întârziere decizia instanței de apel de menținut.

Din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a determinat cuantumul sumei penalității fără aprecierea în modul convenit a tuturor circumstanțelor cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SRL „Wetrade Agro”, a casa decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 în partea încasării sumei cu titlu de penalitate, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca neîntemeiată și respectiv, de a modifica decizia instanței de apel în partea încasării taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică prin micșorarea sumelor încasate din contul SRL „Wetrade Agro” în beneficiul SRL „Ran-Agro” cu titlu de taxă de stat de la 16877,24 de lei până la 2238,44 de lei și cu titlu de cheltuieli de asistență juridică de la 5000 de lei până la 2000 de lei, în rest decizia instanței de apel a menține.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Wetrade Agro”.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Ran-Agro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Wetrade Agro” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și penalității, în partea încasării sumei cu titlu de penalitate și se pronunță în această parte o hotărâre nouă prin care:

Se respinge acțiunea Societății cu Răspundere Limitată „Ran-Agro” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Wetrade Agro” cu privire la încasarea penalității, ca neîntemeiată.

Se modifică decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 în partea încasării taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică prin micșorarea cuantumului sumelor încasate din contul Societății cu Răspundere Limitată „Wetrade Agro” în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Ran-Agro” cu titlu de taxă de stat de la 16877,24 de lei până la 2238 (două mii două sute treizeci și opt), 44 de lei și cu titlu de cheltuieli de asistență juridică de la 5000 de lei până la 2000 (două mii) de lei.

În rest, decizia Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2017 se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Dumitru Visternicean

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu